

Wstęp

Impulsem do przygotowania przedkładanej publikacji było dostrzeżenie potrzeby omówienia zagadnień z zakresu sztuki i jej implikacji pedagogicznych z uwzględnieniem nowych kontekstów, które zaznaczyły się w okresie ostatniego 30-lecia w związku z dynamicznym rozwojem obu tych dyscyplin. Powiązania między sztuką i pedagogiką zostały określone na gruncie teorii wychowania estetycznego, a ich egzemplifikacją są koncepcje wychowania przez sztukę rozwijane przez Herberta Reada, Stefana Szumana, Janinę Mortkowiczową, Bogdana Suchodolskiego, Irenę Wojnarową. Edukacyjny aspekt sztuki wpisany w charakter procesów uruchamianych w jej przestrzeni zyskał nowy wyraz w obliczu przemian w sztuce współczesnej, które doprowadziły do rewizji poglądów dotyczących dzieła i roli sztuki. Procesy dematerializacji, destabilizacji czy performatywizacji dzieła zaowocowały jego przemianą – dzieło z materialnego artefaktu stało się wydarzeniem realizowanym często w przestrzeni publicznej. Fakt ten pozwala mu stać się nawet częścią praktyk społecznych, dając tym samym świadectwo zbliżenia się sztuki do życia. Zasygnalizowane przemiany tworzą nową perspektywę dla pojmowania edukacyjnego wymiaru sztuki. Kluczowa wydaje się konieczność określenia na nowo wspólnej przestrzeni sztuki i edukacji, ich powiązań i wspólnych celów, lecz należy uwzględnić jednocześnie odrębność każdej z tych dyscyplin.

Druga grupa podejmowanych zagadnień obejmuje refleksje nad znaczeniem obrazu we współczesnej kulturze, której wyznacznikiem staje się produkcja i konsumpcja obrazów. Dominacja obrazu w sferze publicznej stawia przed współczesnym człowiekiem nowe wyzwania w zakresie identyfikowania, selekcjonowania i interpretacji zawartych w nim kodów-obrazów, będących nośnikami treści¹.

Owa dominacja ikonosfery w społecznym komunikowaniu niesie za sobą również liczne zagrożenia, wśród których wymienia się chaos informacyjny i pojęciowy, pobieżność interpretacji, skutkującą tzw. teatralizacją życia społecznego, tj. porzucaniu interpretacji na rzecz obserwowania „sceny życia”. Wobec zarysowanych problemów kluczową kwestią staje się dziś edukacja wizualna, która obejmowałaby swoim zakresem nie tylko odbiór komunikatów wizualnych, ale również ich tworzenie.

¹ J. Miąso, *Starcie paradygmatów: logosferycznego i ikonosferycznego – strategicznym wyzwaniem dla pedagogiki medialnej*, http://www.ktime.up.krakow.pl/symp2014/referaty_2014_10/miaso.pdf [dostęp: 2.12.2016].

Przedkładana monografia stanowi zbiór tekstów przygotowanych przez pracowników Zakładu Sztuki, będącego jednostką Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach. Autorzy podejmują w nich zagadnienia z zakresu teorii, historii i metodyki sztuk wizualnych, wskazując na ich edukacyjne konteksty. Owa refleksja uwzględnia współczesne poglądy na społeczną i podmiotową rolę sztuk wizualnych, stanowiąc głos w dyskusji nad jej dynamicznymi przemianami.

Żywimy nadzieję, że prezentowane poglądy, dzięki ukazaniu różnych perspektyw w sposobie postrzegania rzeczywistości, zainspirują czytelnika do szerszej refleksji nad wizualnością, której szerokie spektrum nie zamknie się w wąskim świecie „znawców tematu”.

Janina Florczykiewicz, Tomasz Nowak